

УДК 159.9+378
DOI: 10.15330/esu.17. 214-222

Тетяна Антоненко,
доктор психологічних наук, доцент,
Східноукраїнський національний університет імені
Володимира Даля (м. Сєверодонецьк, Україна)
Tetiana Antonenko,
Doctor of psychological sciences, Associate Professor,
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University
(Severodonetsk, Ukraine)
tl.antonenko@gmail.com

**СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ
СТАНОВЛЕННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА**

**THE ESSENTIAL CHARACTERISTIC OF THE STRUCTURAL AND FUNCTIONAL
MODEL OF THE FORMING OF FUTURE TEACHER'S PERSONALITY VALUE AND
SENSE SPHERE**

Стаття присвячена проблемі становлення ціннісно-сміслової сфери особистості майбутніх фахівців. Розглядається структурно-функціональна модель та програма становлення ціннісно-сміслової сфери особистості. Онтологічний контекст дослідження ціннісно-сміслового виміру людини, використання наукових положень методології соціального конструктивізму зумовили розгляд особистості як суб'єкта-творця в процесі власної життєдіяльності. Це дозволило в якості провідних методологічних підходів до розробки моделі ціннісно-сміслової сфери особистості обрати системний, діяльнісний, суб'єктний, синергетичний, феноменологічний, герменевтичний, які розглядаються як комплементарні (взаємодоповнювані). Представлена модель ціннісно-сміслової сфери особистості включає концептуальний, змістовно-технологічний, критеріально-результативний блоки та ґрунтується на низці відповідних принципів. Важливим складником змістовно-технологічного блоку моделі є програма становлення ціннісно-сміслової сфери особистості майбутніх фахівців, яка передбачає відповідне змістовне наповнення та реалізацію завдяки певним технологіям, формам та методам роботи. Представлені критерії оцінки ефективності програми становлення ціннісно-сміслової сфери особистості.

Зміст програми акцентує увагу на цілеспрямованій роботі щодо актуалізації соціально-рольових позицій майбутніх педагогів з метою підвищення їхніх зв'язків із показниками глибинних духовно-моральних цінностей; актуалізації цінностей професійного образу світу.

Ключові слова: ціннісно-сміслова сфера, методологічні підходи, механізми становлення ціннісно-сміслової сфери особистості, інтеріоризація, ідентифікація, інтерналізація, рефлексія, аутопоейзис, емоційна включеність, діалогічне спілкування.

The article is devoted to the problem of the formation of the value and sense sphere of the future specialists. The structural and functional model and the program of the formation of the value and sense sphere of the personality are considered. The ontological context of the study of the value and sense dimension of a person, and the use of the scientific principles of the methodology of social constructivism led to the consideration of the personality as a subject and a creator in the process of one's own life. This allowed the author to choose systems, activity,

subjects, synergy, and phenomenological and hermeneutical approaches, which are considered as complementary, as the leading methodological approaches to the development of the model of the value and sense sphere of the personality. The presented model of the value and sense sphere of the personality includes conceptual, substantive and technological, criterion and effective blocks and is based on a number of relevant principles. An important component of the substantive and technological block of the model is the program for the formation of the value and sense sphere of the future specialists' personality, which provides for relevant content and implementation thanks to certain technologies, forms and methods of work. The criteria for evaluating the effectiveness of the program of formation of the value and sense sphere of the personality are defined. The content of the program focuses on purposeful work on updating the social and role positions of the future educators in order to increase their connections with indicators of the deep spiritual and moral values; actualization of the values of the professional image of the world.

Key words: *value and sense sphere, methodological approaches, mechanisms of the formation of the value and sense sphere of the personality, interiorization, identification, internalization, reflection, autopoiesis, emotional inclusion, dialogic communication.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями.

Освітній процес в сучасному університеті має здійснюватися як культурна цінність, оскільки знання не може бути відчуженим від студентської молоді, воно є культурним благом і в цьому його смисл як феномена європейської культури.

Сьогодні вчені [3; 5; 6] занепокоєні тим, що завдяки масовим комунікаціям “ми втрачаємо об'єктивний погляд на світ; відбувається звуження певного внутрішнього простору, певного мікродіалогу, внутрішніх слів, дій, образів”, завдяки чому, студенти стають “все більше монологічними і в мисленні, і в поведінці”. Тому в теперішній час значно актуалізуються проблеми, які вчені називають “джерелом відкриття внутрішнього простору людини, джерелом мотивації і самозміни” [3]. В цьому контексті особливого значення набуває головний імператив нашого часу – пріоритет самоцінності людської цінності, становлення ціннісно-сміслової сфери особистості.

Ціннісно-смілова сфера особистості – визначальний взірць життєвого шляху особистості, яка прогнозує пошук повноцінного гармонійного ідеального образу життя.

Діяльнісний контекст становлення ціннісно-смілової сфери майбутніх фахівців спирається на класичні позиції психології про те, що смислу неможливо навчити, його можна лише розкрити чи віднайти у процесі розвитку особистості (О. Леонт'єв); неможливо навчити студентів цінностей та смислу – вони повинні самі проживати, засвоювати, трансформувати ці утворення (В. Франкл). Відповідно актуалізується необхідність включення студентів у смислопошукову діяльність, яка може бути здійснена у процесі реалізації завдань відповідної програми, зміст та технологічне забезпечення якої розроблено згідно результатів експериментальної верифікації психологічних засад становлення ціннісно-смілової сфери майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор.

Серед найбільш ґрунтовних наукових праць, присвячених ціннісно-смісловій сфері особистості, слід назвати роботи О. Бреусенко, Ж. Вірної, Т. Вілжожаніної, Л. Волинської, З. Карпенко, Є. Кубарева, О. Манчиліної, Ю. Пелеха, Л. Потаніної, Н. Саліхової, Н. Самікіної, А. Серого, А. Шарова, М. Яницького, в яких розкрито: сутність та структура, особливості процесу формування та розвитку ціннісно-смілової сфери особистості; причини деформації ціннісно-смілової сфери особистості; детермінанти становлення ціннісно-смілової сфери людини на різних етапах онто-

генезу. У науковій літературі представлено різні підходи до розробки та впровадження моделі становлення (формування, розвитку) ціннісно-сміслової сфери особистості.

Так, зокрема, М. Яницький та А. Серий наголошують на необхідності створення можливостей для особистісного росту студентів, розвитку таких професійних якостей, як індивідуальна та культурна емпатія, інтенціональність, аутентичність, а також формування професійної системи ціннісних орієнтацій та професійного образу світу [7]. Означені автори акцентують увагу на використанні практико-зорієнтованих та тренінгових форм навчання.

У дослідженні Ю. Пелеха запропоновано модель формування ціннісно-сміслової готовності до майбутньої професійної діяльності, яка містить внутрішній та зовнішній рівні. На думку автора внутрішній рівень пов'язано із умовами внутрішньої інтелектуальної та емоційної діяльності щодо усвідомлення й прийняття цілей та засобів власного духовного розвитку, зовнішній – спрямовано на ознайомлення майбутніх фахівців із комплексом питань професійної етики, відповідальності, особистісного вибору та смислу життя [4].

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Дослідження засвідчили нагальну потребу цілеспрямованої роботи щодо становлення ціннісно-сміслової сфери особистості майбутніх фахівців в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти. Актуальним на сьогодні є розробка структурно-функціональної моделі процесу становлення ціннісно-сміслової сфери особистості майбутніх фахівців та відповідної програми, обґрунтування доцільності використання форм та методів роботи із студентською молоддю з урахуванням потенціалу відповідних психолого-педагогічних технологій, перевірка ефективності розробленої програми.

Мета статті полягає у розкритті сутності структурно-функціональної моделі та програми становлення ціннісно-сміслової сфери студентської молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів.

Ціннісно-сміслова сфери впливає на розвиток спрямованості особистості, особистісного “Я”. Все, що має для людини інтерес, стає привабливим для її пізнання, отримання позитивних емоцій, що в свою чергу закріплюється в її психіці, стає навичками поведінки. Слід підкреслити, що в юнацькому віці ще зберігаються прагнення копіювати інших, які представляють собою більшість. Тому особистісний вибір цінностей найчастіше співпадає з вибором більшості. Це свідчить про необхідність утвердження в суспільстві, в малих групах учнівської молоді, колективах ідеалів загальнолюдських цінностей, що буде створювати умови для вибору й прийняття цих цінностей особистістю.

Аналіз наукової літератури щодо визначення сутності поняття “ціннісно-сміслова сфера особистості” засвідчує варіативність наукових підходів у дослідженні означеної проблеми. З одного боку така ситуація пояснюється методологічним плюралізмом у виборі концептуальних засад наукових розвідок, з іншого – наявністю різних поглядів щодо *родо-видових ознак* досліджуваного феномена. Так, в якості родової ознаки представлено: системне (системно-структурне, інтегральне) особистісне утворення (А. Шаров, С. Соловйова, В. Дуб), сукупність смислових структур (Т. Вілюжаніна), функціональна система (Н. Самікіна, М. Серебрякова, Г. Чайка), система цінностей, похідних від цінностей смислів (Л. Потаніна), багаторівнева психічна реальність (О. Бреусенко). Родовою ознакою також визначено “багатофункціональний психологічний орган” (М. Яницький, А. Серий). Відзначимо,

що в окремих дослідженнях останніх років ціннісно-сміслова сфера особистості просто ототожнюється із системою цінностей (І. Субашкевич) [1].

Отже, у більшості наукових робіт в якості родової ознаки фігурує *інтегративне особистісне утворення*, видові ознаки переважно представлено цінностями, ціннісними орієнтаціями, особистісними смислами.

Аналіз наукових підходів до розробки моделей становлення (формування, розвитку) ціннісно-сміслової сфери фахівців різного профілю (М. Яницький, А. Серий, Ю. Пелех та ін.) свідчить про те, що більшість з них характеризується схожими структурними елементами, які конкретизуються залежно від специфіки базових теоретичних положень, особливостей професійної спрямованості майбутніх фахівців, умов реалізації на практиці розроблених ідей.

Інваріантними складниками усіх моделей є методологічні засади та принципи, умови реалізації, етапи та рівні становлення (формування, розвитку) досліджуваного феномену, механізми, функції, прогнозовані результати, критеріальна база. Процес становлення ціннісно-сміслової сфери особистості має бути спрямовано на створення оптимальних умов щодо осмислення та внутрішнього прийняття цінностей відповідного професійного середовища.

Розроблену модель визначено як структурно-функціональну, оскільки вона відображає причинно-наслідкові зв'язки між елементами моделі та їхнє функціональне значення (Рис. 1).

Представлена модель включає такі блоки: концептуальний, змістовно-технологічний, критеріально-результативний.

Концептуальний блок репрезентує мету та методологічні засади структурно-функціональної моделі становлення ціннісно-сміслової сфери особистості майбутніх фахівців. Мета розроблено моделі полягає в актуалізації та використанні в освітньому середовищі закладів вищої освіти закономірностей процесу становлення ціннісно-сміслової сфери майбутніх фахівців, завдання – обґрунтування етапів, механізмів та технологій здійснення досліджуваного процесу.

Методологічними засадами розробки моделі становлення ціннісно-сміслової сфери майбутніх фахівців визначено психологічні детермінанти досліджуваного процесу (культура як метасистема, духовність (совість, віра, моральна свідомість), ідеал); положення постнекласичної психології, конструктивістський підхід, екзистенціально-аналітична теорія особистості, гуманістична психологія; базові положення релевантних предмету дослідження наукових підходів, зокрема таких як системний, діяльнісний, суб'єктний, синергетичний, феноменологічний, герменевтичний, аксіологічний, культурологічний підходи.

Системний підхід дозволяє розглядати ціннісно-сміслову сферу майбутніх фахівців як цілісну, динамічну систему, що характеризується відповідними зв'язками між її елементами, стійкими взаємозв'язками із метасистемою, в якості якої визначено культуру. Діяльнісний підхід визначає взаємозумовленість ціннісно-сміслової сфери особистості майбутнього фахівця та таких сфер діяльності, як навчальна, квазі-професійна, соціально-культурна, власне професійна. Синергетичний підхід зумовлює визнання нелінійності становлення ціннісно-сміслової сфери майбутніх фахівців за усіма критеріями, спрямованість студентів на самоорганізацію ціннісно-сміслової сфери. Особистісно зорієнтований підхід згідно гуманістичної парадигми освіти акцентує увагу на особистості студента, його мотивах та установках, зумовлює орієнтацію на створення умов для особистісного та професійного росту та самовдосконалення, прийняття професійних цінностей.

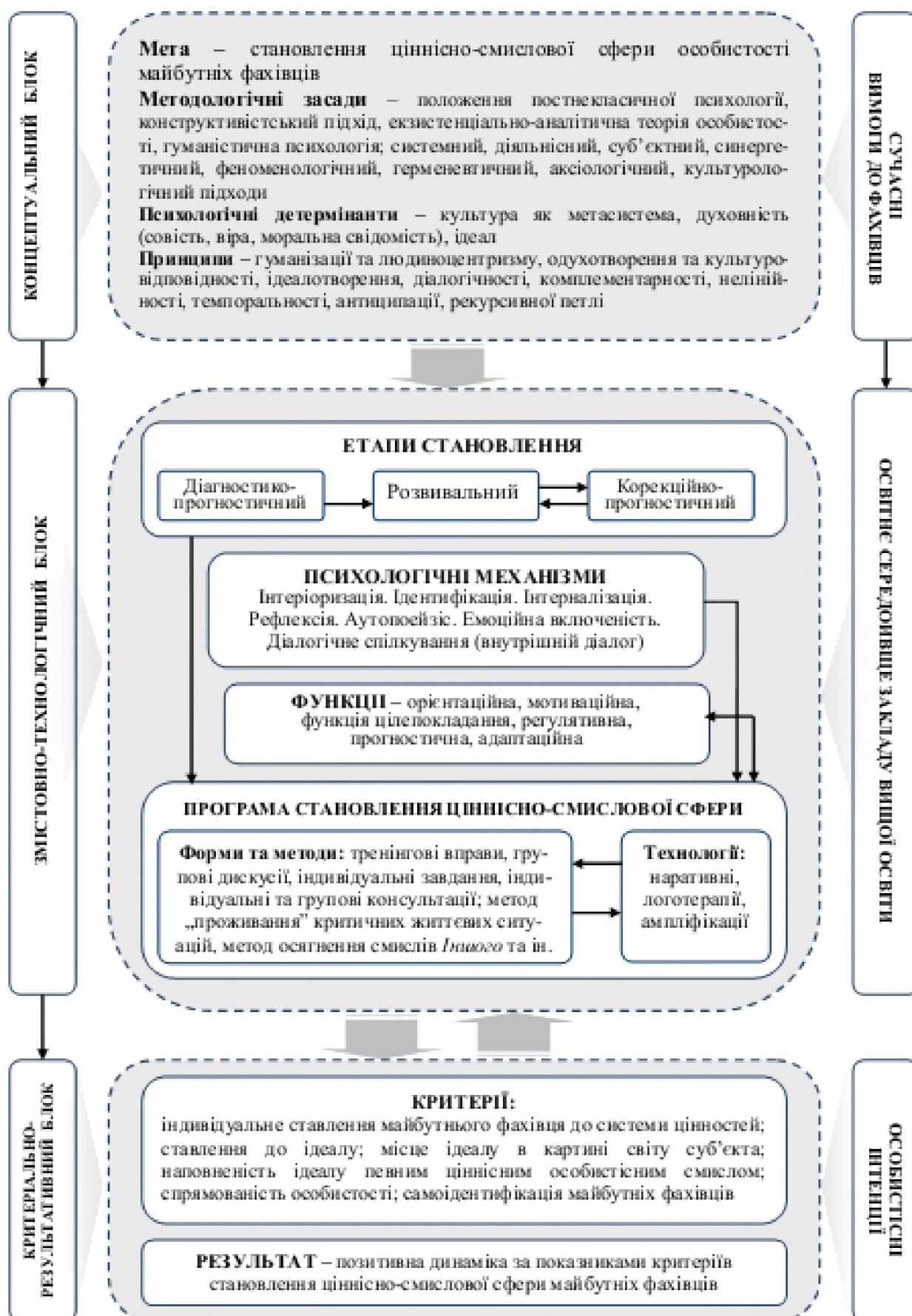

Рис.1. Структурно-функціональна модель становлення ціннісно-смыслової сфери особистості майбутнього фахівця.

Феноменологічний підхід спрямовує форми та методи практичної роботи на суб'єктивні аспекти досвіду майбутніх фахівців, їхні переживання. Герменевтичний підхід пов'язано із організацією роботи із смислами, які репрезентовано у мовленні, дискурсі, тексті, символічних діях тощо, установкою на діалог, що передбачає інтерпретацію, тлумачення, на контекст. Аксиологічний підхід зумовлює визнання ціннісно-сислової сфери особистості майбутніх фахівців як підгрунтя професійної підготовки у закладі вищої освіти, актуалізацію ціннісно-сислових детермінант професійної підготовки майбутніх фахівців, що забезпечує світоглядну основу їхньої майбутньої професійної діяльності та соціально-особистісного розвитку. Культурологічний підхід забезпечує орієнтацію досліджуваного процесу на цінності культури, використання артефактів культури у технологічному забезпеченні відповідної програми.

Структурно-функціональна модель становлення ціннісно-сислової сфери особистості майбутніх фахівців ґрунтується на низці відповідних принципів: загальних (системність, цілеспрямованість, послідовність, доступність, верифікованість), специфічних (гуманізації та людиноцентризму, одухотворення та культуровідповідності, ідеалотворення, діалогічності, комплементарності).

Змістовно-технологічний блок представлено такими компонентами: етапи, психологічні механізми, функції та програма становлення досліджуваного феномену. *Етапи* становлення ціннісно-сислової сфери майбутніх фахівців виокремлено з урахуванням принципів темпоральності, стадіальності, нелінійності: діагностично-прогностичний, розвивальний, корекційно-прогностичний. Досліджуваний процес має будуватися на *механізмах* становлення ціннісно-сислової сфери майбутніх фахівців, а саме: інтеріоризація; ідентифікація; інтерналізація; рефлексія; аутопоейзіс; емоційна включеність; діалогічне спілкування (внутрішній діалог). Відзначимо, що інтеріоризація пов'язана, із прийняттям особистістю освітнього середовища закладу вищої освіти, узгодженням ціннісно-сислових установок та орієнтацій студента із вимогами освітнього середовища та майбутньої професійної діяльності; ідентифікація – привласненням цінностей професійної діяльності; інтерналізація – розширенням смислових меж власного “Я” та професійного образу світу для усвідомленої побудови перспектив власної професійної та соціально-культурної діяльності; рефлексія – самопізнанням, самооцінкою, переоцінкою та добудовою ціннісної системи; механізм аутопоейзіса – самовідтворенням та само добудовою ціннісно-сислової сфери особистості на основі кодетермінації зі світом культури як метасистемою; емоційна включеність – переживанням як діяльністю, спрямованою на утворення особистісних смислів; діалогічне спілкування (внутрішній діалог) – виявленням активності студентів, репрезентацією їхніх ціннісно-сислових позицій, здатністю до особистісної антиципації.

Реалізація зазначених механізмів забезпечується такими *функціями* ціннісно-сислової сфери особистості майбутнього фахівця, як орієнтаційна, мотиваційна, функція цілепокладання, регулятивна, прогностична, адаптаційна. Особливо підкреслимо цілісність та взаємодоповнюваність означених функцій, необхідність орієнтації усієї практичної роботи на формування здатності майбутніх фахівців реалізовувати ці функції ціннісно-сислової сфери у професійному та соціальному становленні.

Важливим складником змістовно-технологічного блоку є *програма* становлення ціннісно-сислової сфери особистості майбутніх фахівців, яка передбачає відповідне змістовне наповнення та реалізацію завдяки певним технологіям, формам та методам роботи.

Критеріально-результативний блок представленої моделі репрезентовано такими компонентами, як рівні, критерії та результат становлення ціннісно-сислової сфери особистості майбутніх фахівців.

Ефективність програми становлення ціннісно-сислової сфери особистості майбутніх фахівців оцінювалися згідно таких *критеріїв*:

- *індивідуальне ставлення майбутнього фахівця до системи цінностей* (моральна сфера); сфера сімейних стосунків; сфера соціальних стосунків; сфера особистісного “Я”; природа й естетичні переживання особистості; прогностична сфера;
- *ставлення до ідеалу* (є ідеал, він потрібен; немає, не може бути, ідеал є недосяжним);
- *місце ідеалу в картині світу суб'єкта*;
- *наповненість ідеалу певним ціннісним особистісним смислом* (духовно-моральним, цільовим, етичним, конкретним характерологічним змістом);
- *спрямованість особистості* (гуманістична і егоцентрична; часова перспектива);
- *самоідентифікація* (соціальні ролі, ціннісне ставлення до свого “Я”, цінності культури, цінність близького соціального оточення, моральні цінності, інтереси й захоплення, гедоністичні цінності, прогностичні уявлення особистості).

Результатом реалізації розробленої структурно-функціональної моделі, упровадження відповідної програми виступає позитивна динаміка за показниками критеріїв становлення ціннісно-сислової сфери майбутніх фахівців, їхня здатність до реалізації функцій досліджуваного феномену.

Упровадження структурно-функціональної моделі становлення ціннісно-сислової сфери особистості майбутніх фахівців вимагало особливої уваги до змісту та технологічного забезпечення відповідної програми, основні напрямки якої визначено згідно результатів емпіричного дослідження ціннісно-сислової сфери особистості майбутніх фахівців.

Програма становлення ціннісно-сислової сфери особистості складається з 9 занять (раз на місяць), кожне з яких представлено в єдності таких блоків, як емоційно-мотиваційний, орієнтаційно-розвивальний, рефлексивний.

Мета та завдання програми – сприяти становленню ціннісно-сислової сфери майбутніх фахівців, формування умінь самодіагностики, адекватної самооцінки, проектування професійного та особистісного життєвого шляху, сприяння становленню позитивного ставлення до себе як особистості та професіонала, усвідомленню значущості цінностей професійної діяльності.

Кожне заняття програми включає декілька обов'язкових *етапів*.

Початок роботи – *розминка*. Метою розминки, окрім створення робочого настрою в групі, є звернення до теми заняття. Розминка може також виконувати мотивувальну функцію в тому випадку, якщо закінчується експрес-обговоренням.

Робота за темою. З урахуванням особливостей теми та релевантних до цієї теми технологій пропонується комплекс тренінгових вправ для індивідуального або групового виконання, індивідуальних завдань, організується дискусія, обговорюються результати самостійної роботи щодо виконання індивідуальних або групових завдань різного типу.

Рефлексивний етап переслідує дві мети: змістовне підведення підсумків заняття і здійснення рефлексії щодо перебігу та прогнозованих результатів заняття.

Формою репрезентації індивідуальних завдань, як правило, виступає письмова робота (письмова вербалізація власної точки зору), що сприяє більш ефективному усвідомленню тих чи інших питань становлення ціннісно-сислової сфери

майбутніх фахівців. Аналіз письмових робіт студентів розглядається як додатковий метод оцінки ефективності перебігу розробленої програми, узагальнення індивідуальної та групової динаміки відповідних показників.

Програмою передбачено використання нарративних технологій, технологій логотерапії та ампліфікації.

Основними *формами та методами роботи* згідно змісту запропонованої програми визначено такі: інформування, тренінгові вправи, групові дискусії, індивідуальні завдання, в тому числі з використанням можливостей Інтернет; індивідуальні та групові консультації, рольове програння, метод “проживання” критичних життєвих ситуацій, метод осягнення смислів *Іншого* (за Д.Леонтьєвим), метод незакінчених речень.

У процесі проведення занять доцільно використовувати такі *прийоми*, як метафоризація, емоційне зараження, візуалізація, аналіз притч, актуалізація світоглядного потенціалу мистецтва, художнє переживання (аналіз фрагментів літературних творів, творів живопису, кінофільмів).

Наукове-методичне забезпечення програми становлення ціннісно-сислової сфери майбутніх фахівців має враховувати відповідні *принципи організації взаємодії із студентами*: діалогічної взаємодії, активності, зворотного зв'язку, забезпечення атмосфери свободи, випереджальності.

Наявність у процесі занять зворотного зв'язку (у сучасній термінології “фідбек” (*feedback*)) забезпечує можливість того, що “людина на основі досягнутого в процесі взаємодії з іншими людьми результату може коригувати свою подальшу поведінку, замінюючи використані способи впливу новими, які видаються більш ефективними” (О. Леонтьєв).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Представлена програма становлення ціннісно-сислової сфери майбутніх фахівців ґрунтується на єдності та взаємодоповнюваності (комплементарності) прямого та опосередкованого впливів на свідомість особистості. У контексті динамічності та мінливості всіх сфер життєдіяльності суспільства, а особливо у період бурхливих трансформацій соціальних, політичних та економічних інститутів суспільства необхідно реалізовувати опосередкований вплив на свідомість особистості, що відповідає, з одного боку, базовим положенням постнекласичної наукової методології, з іншого – орієнтації психолого-педагогічної теорії та практики на суб'єктну забарвленість та індивідуальний розвиток усіх сфер особистості.

Результати нашої експериментальної роботи дозволяють зробити висновок, що саме діяльнісний аспект становлення ціннісно-сислової сфери майбутніх фахівців становить важливу передумову успішності особистісного та професійного розвитку та саморозвитку майбутніх фахівців.

Література

1. Антоненко Т.Л. Становлення ціннісно-сислової сфери особистості майбутнього фахівця: монографія. К: Видавництво “Педагогічна думка”, 2018. 412 с.
2. Бауман З. Текущая современность / Пер. с англ. под ред. Ю.В. Асочакова. СПб.: Питер, 2008. 240 с.
3. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. М.: Добросвет, КДУ 2006. 389 с.
4. Пелех Ю.В. Ціннісно-сисловий концепт професійної підготовки майбутнього педагога : монографія. Рівне : Тетіс, 2009. 400 с.
5. Хамидов А.А. Общество знания как проблема социальной философии. *Вопросы философии*. 2017. № 8. С. 43–53.
6. Чурсин Н.Н. Трансформации информационного пространства: вызовы системе образования / Н.Н.Чурсин // Информационное образование и профессионально-коммуникативные

технологии XXI века: сб. материалов III Междунар. научно-практ. конф., Одесса 9-11 сентября 2010 г. / Под общ. ред. В.Г.Спринсяна. Одесса : Друк. 2010. С.96-99.

7. Яницкий М. С., Серый А.В. Диагностика уровня развития ценностно-смысловой сферы личности : учеб. пособие. Новокузнецк : MAOU ДПО ИПК, 2010. 102 с.

References

1. Antonenko T.L. Stanovlennia tsinnisno-smyslovoi sfery osobystosti maibutnoho fakhivtsia: monohrafiia. K: Vydavnytstvo "Pedahohichna dumka", 2018. 412 s.
2. Bauman З. Tekuchaia sovremennost / Per. s anhl. pod red. Yu.V. Asochakova. SPb.: Pyter, 2008. 240 s.
3. Bodryiiar Zh. Symvolicheskyi obmen y smert / Zh. Bodryiiar. – М.: Dobrosvet, KDU 2006. – 389 s.
4. Pelekh Yu. V. Tsinnisno-smyslovyyi kontsept profesiinoi pidhotovky maibutnoho pedahoha : monohrafiia. Rivne : Tetis, 2009. 400 s.
5. Khamydov A.A. Obshchestvo znanyia kak problema sotsyalnoi fylosofiyu. *Voprosy fylosofiyu*. 2017. № 8. S. 43–53.
6. Chursyn N.N. Transformatsyy ynformatsyonnoho prostranstva: vyzovy systeme obrazovanyia / N.N.Chursyn // Ynformatsyonnoe obrazovanye y professyonalno-kommunykatyvnye tekhnolohyy XXI veka: sb. materyalov III Mezhdunar. nauchno-prakt. konf., Odessa 9-11 sentiabria 2010 h. / Pod obshch.red. V.H.Sprynsiana. Odessa :Druk. 2010. S.96-99.
7. Ianytskyi M. S., Seryi A.V. Dyahnostyka urovnia razvytyia tsennostno-smyslovoi sfery lychnosty : ucheb. posobyе. Novokuznetsk : MAOU DPO YPK, 2010. 102 s.

Одержано статтю: 18.09.2019

Прийнято до друку: 10.10.2019

УДК 37.015.31:364-43:81'233:377

DOI: 10.15330/esu.17.222-228

Людмила Березовська,

кандидат педагогічних наук, доцент,
ДВНЗ "Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника"
(м. Івано-Франківськ, Україна)

Liudmyla Berezovska,

Candidate of pedagogical sciences (PhD),
Associate Professor, Vasyl Stefanyk
Precarpathian national university
(Ivano-Frankivsk, Ukraine)
lydunya@gmail.com

ОСВІТНІЙ КОУЧИНГ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

EDUCATIONAL COACHING IN FORMING COMMUNICATIVE AND SPEECH COMPETENCY OF FUTURE SOCIAL WORKERS

У статті проаналізовано особливості застосування освітнього коучингу з метою формування комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх соціальних працівників; схарактеризовано поняття "коучинг"; розкрито його сутність, мету, завдання; обґрунтовано важливість постановки запитань, які є основним інструментом коучингу.

Використання технологій коучингу, в освітній діяльності базується на міжособистісній та партнерській взаємодії між викладачем та студентом, спрямованій на допомогу в опануванні професійними, комунікативно-мовленнєвими вміннями. За допомогою чітких, правильно побудованих та логічно сформульованих запитань, викладач-коуч мотивує студентів на діяльність, спрямовану на формування вміння самостійно вирішувати поставлені завдання та досягати позитивних результатів у діяльності.

Ключові слова: освітній коучинг, навчально-методичний супровід, комунікативно-мовленнєва компетентність, підготовка соціальних працівників.